

Regeringskansliet
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Ett starkt judiskt liv för framtida generationer

Statskontoret kommenterar i det här remissvaret utredarens övergripande struktur av den föreslagna nationella strategin för stärkande av judiskt liv i Sverige, den tilltänkta samordnarens organisering samt ett antal enskilda insatser kopplat till om de är tillräckligt konkreta eller inte. Statskontoret kommenterar också generellt de föreslagna åtgärdernas effektivitet och eventuella synergier med andra åtgärder.

Sammanfattningsvis konstaterar Statskontoret följande:

- Förslaget till strategi innehåller över lag sammanhållna, relevanta och konkreta åtgärder
- Statskontoret tillstyrker att en samordningsfunktion tillsätts men avstyrker att denna ska ligga inom ramen för kommittéväsendet
- Strategin bör enbart inkludera konkreta styråtgärder
- Regeringen bör förtydliga de utpekade centrala myndigheternas roll
- Regeringen bör ta hänsyn till möjliga effektivitetsvinster.

Förslaget till strategi innehåller över lag sammanhållna, relevanta och konkreta åtgärder

Vi bedömer att strategins utformning överensstämmer med Statskontorets identifierade framgångsfaktorer för nationella strategier.¹ Utredaren beskriver på ett tydligt sätt problemen kopplade till judiskt liv i Sverige med fokus på svårigheter att föra över judisk kultur och jiddisch till yngre och framtida generationer. Dessa problem knyts an till de mål som strategin ämnar uppnå. De åtgärder som finns i förslaget till strategi hänger i de flesta fall tydligt samman med målen och har utpekade eller föreslagna genomförare. Utredaren har en plan för ledning, genomförande, uppföljning, kunskapsspridning och stöd för genomförande av strategin. Det finns således en logisk kedja – från problem till mål till åtgärder och slutligen till genomförande.

¹ Statskontoret (2023). *Kunskapssammanställning om nationella strategier*

Statskontoret tillstyrker att regeringen tillsätter en samordningsfunktion men avstyrker att denna förläggs inom ramen för kommittéväsendet.

Statskontoret tillstyrker utredningens förslag om att tillsätta en nationell samordnare för att leda arbetet med strategin. Vi anser också att det är bra att en eller flera aktörer får ansvar för ledning, genomförande, uppföljning, kunskapsspridning och stöd. Ett sådant utpekat ansvar är en framgångsfaktor för strategier som innefattar många aktörer.² Men vi anser däremot inte att en samordningsfunktion ska förläggas inom ramen för kommittéväsendet.

Statskontoret bedömer att det är lämpligare att ge ett samordnande uppdrag till en befintlig aktör som redan arbetar med liknande frågor. En sådan aktör har redan mycket av de kunskaper, rutiner, strukturer och arbetssätt som arbetet kräver.

Utredaren framför att samordningsfunktionen genom att ligga inom kommittéväsendet skulle få förutsättningar för långsiktighet i arbetet. Men Statskontoret anser att långsiktighet inte uppnås i större utsträckning inom ramen för kommittéväsendet än inom en vanlig myndighet. En ny regering kan fortfarande prioritera ned frågan genom att minska de tilldelade medlen samt genom att styra en samordnare inom kommittéväsendet. Vi anser också att kommittéformen skulle göra verksamheten mer sårbar, till exempel om personal slutar, går på föräldraledighet, sjukskrivs och så vidare. Därför skulle det vara mer stabilt och långsiktighet att lägga samordnaren på en befintlig myndighet. Denna myndighet skulle då ha större resurser, fler med liknande kompetens, bättre möjligheter till kompetensdelning mellan medarbetare samt strukturer för lönerrevision och dylikt. Detta är särskilt viktigt med tanke på att samordnaren ska verka under tio år, vilket är en relativt lång tid.³ En myndighet kommer också att kunna fortsätta arbetet om regeringen önskar det efter de tio åren.

En av samordnarens tilltänkta arbetsuppgifter är uppföljning. Vi bedömer även att en myndighet är bäst på att utföra denna uppgift om myndigheten har erfarenhet, processer och verktyg för att genomföra uppföljning. Slutligen delar vi inte utredarens bedömning att en samordnare inom kommittéväsendet skulle uppnå större legitimitet hos fler aktörer än en myndighet som har arbetat med liknande frågor under lång tid.

Strategin bör enbart inkludera konkreta styråtgärder

Statskontorets tidigare studier visar att effekterna av en strategi främst uppstår till följd av de konkreta åtgärder som strategin innehåller.⁴ Vi bedömer också att de

² Statskontoret (2023). *Kunskapssammanställning om nationella strategier*.

³ Statskontoret (2019). *Udda fåglar i kommittéväsendet. En studie av otraditionella kommittéer*.

⁴ Statskontoret (2023). *Kunskapssammanställning om nationella strategier*

flesta av åtgärderna som utredaren föreslår är konkreta, men det finns vissa undantag. Exempel på åtgärder som inte är tillräckligt konkreta är ”Viktigt att främja jiddisch i Sverige”, ”Det offentliga ska göra relevanta prioriteringar av arbetet med jiddisch” och ”Stärkt möjlighet att beakta äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet inom äldreomsorgen”. Vi anser att dessa åtgärder bör förtydligas för att de ska kunna bidra till det önskade resultatet, om de ska inkluderas i strategin.

Regeringen bör förtydliga de utpekade centrala myndigheternas roll

Utredaren föreslår att regeringen ska utse ett antal centrala myndigheter för arbetet med att genomföra strategin för judiskt liv. Enligt strategin ska dessa myndigheter ”ta olika initiativ i syfte att nå strategins målsättningar.”. Statskontoret bedömer att denna åtgärd är otydlig och att den därför riskerar att bli verkanlös, framför allt eftersom utredaren föreslår att myndigheterna ska hantera uppdraget inom befintliga ramar. Vi anser därför att regeringen bör förtydliga myndigheternas roller och ansvar i den fortsatta beredningen av den nationella strategin.

Regeringen bör ta hänsyn till möjliga effektivitetsvinster

Regeringen bör ta hänsyn till att åtgärder inom ramen för en judisk strategi kan ha synergieffekter med åtgärder för andra nationella minoriteter. Sådan hänsyn kan göra åtgärderna mer effektiva än de annars skulle vara. Ett exempel är förslaget att ta hänsyn till judiska helgdagar i skola och övrig utbildning. Vi anser att en sådan översyn skulle kunna genomföras för samtliga nationella minoriteter så att inte motsvarande arbete måste göras för en annan minoritet längre fram.

Ett exempel på ett annat sätt att göra effektivitetsvinster gäller utbildning.

Utredaren föreslår att Skolverket ska ta fram nytt utbildningsmaterial. Regeringen bör överväga om det är mer effektivt att vidareutveckla det material som redan finns i stället för att ta fram något helt nytt.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende.

Utredningschef Gabriel Brandström och utredare Andreas Pistol, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Andreas Pistol